

MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu TEABEPÄEV

meetme tutvustus

07.06.2024

Esta Tamm/Margus Medell

Pärnu

Perioodi 2021-2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus - Rannameede

1. Vee-elusressursside väärimdamine ja otseturustamine
2. Sadamate taristu parendamine ja pakutavate teenuste mitmekesistamine
3. Majandustegevuste mitmekesistamine
4. Looduskeskkonna tingimuste parendamine
5. Kalandus- ja merendustraditsioonide edendamine
6. Kalurite teadmiste ja oskuste edendamine

Rannameetme eesmärgid (piirangud)

- Ühe tegevussuuna alla kuuluvaid tegevusi ei toetata teise tegevussuuna alla kuuluvate tegevustena.
- **Taastuva energiaallika kasutuselevõtmisega** seotud tegevusi toetatakse ainult töötlemise, sadamate arendamise, tegevuste mitmekesistamise ja merendus/kalandus traditsioonide edendamise tegevussuunas.
- Sadamate arendamist toetatakse üksnes EMKVF-i kohaliku arengu strateegias nimetatud ranna- ja sisevete püügil kasutatavates sadamates.
- Kui looduskeskkonna tingimuste parendamise tegevussuuna raames toetatakse uuringu tegemist, peab selle tegema evalveeritud teadus- ja arendusasutus teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse tähenduses
- Toetust ei saa taotleda tegevuste kohta, kui need on seotud justiitsministri 28. detsembri 2005. aasta määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord“ lisas 16 „Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (EMTAK)“ (edaspidi EMTAK) **nimetatud hoonestusprojektide arenduse tegevusvaldkonnaga** (EMTAK, jagu F, alajagu 41101).

Toetuse maksimaalne määr

Projektitoetuse saaja, välja arvatud kohaliku **omavalitsuse üksus ja kohaliku omavalitsuse üksuse asutus**, võib programmiperioodi jooksul saada projektitoetust kokku kuni **400 000** eurot.

Päikeseenergia kasutuselevõtmisega seotud ühikuhinnad (§ 30 lõige 14 punktid 1-4) on toetus, mis makstakse toetuse saajale välja. Kuludokumente ei nõuta, vajalik on vaid **elektripaigaldise nõuetekohasuse** akt.

Taotlusedokumentide ettevalmistamise toetuse summa (§ 28 lõige 5 punkt 1) on 256 eurot ühe taotluse kohta, mis makstakse toetuse saajale välja. **Kuludokumente ei nõuta.**

Kohalikud tegevusrühmad võivad kehtestada tegevuste kaupa **maksimaalsed toetuse suurused**. Maksimaalsed toetuse suurused fikseeritakse oma piirkonna tegevusstrateegias.

1. Vee-elusressursside väärindamine ja otseturustamine

Taotlejad

1. Mikroettevõtjale, kes omav kehtivat kaluri kalapüügiluba
2. kalandussektori tulundusühistu, 5 liiget, kes omavad kehtivat kaluri kalapüügiluba

Toetuse määr:

- 80 % - tulundusühistu, kelle liikmeteks on vähemalt viis mikroettevõtjat, kes tegelevad väikesemahulise rannapüügiga ja kes omavad kehtivat kaluri kalapüügi luba;
- 70 % - mikroettevõtja, kes tegeleb väikesemahulise rannapüügiga ja kes omab kehtivat kaluri kalapüügi luba;
- Päikeseenergia kasutuselevõtmisega seotud tegevuste elluviimisel on toetuse maksimaalne määr 50 % tegevuse abikõlblikest kuludest.

2. Sadamate taristu parendamine ja pakutavate teenuste mitmekesistamine

Taotlejad

1. **ettevõtja**, kes omab kehtivat kaluri kalapüügiluba;
2. MTÜ, kelle põhikirjaline eesmärk on seotud kalandussektori tegevuste edendamisega ja kelle liikmetest vähemalt 50 % on punktis 1 nimetatud ettevõtjad;
3. SA, kelle põhikirjaline eesmärk on seotud kalandussektori tegevuste edendamisega ja kelle juhatuse või nõukogu liikmetest vähemalt 50 % on punktis 1 nimetatud ettevõtjate **seaduslikud esindajad** või füüsilisest isikust ettevõtjad, kes omavad kehtivat kaluri kalapüügiluba;
4. KOV üksus või KOV üksuse asutus;
5. KOV üksuse asutatud MTÜvõi SA, kelle häälte koguarvust kuulub üle 50 protsendi KOV üksusele.

Toetuse määr:

- 100 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest, kui projektitoetuse saaja on **KOV, KOV üksuse asutus, KOV üksuse asutatud SA või MTÜ**, kelle häälte koguarvust kuulub üle 50 protsendi KOV üksusele;
- 80 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest, kui projektitoetuse saaja on kalandussektori **MTÜ või SA**;
- 50 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest punktides 1 ja 2 sätestamata juhtudel;
- Päikeseenergia kasutuselevõtmisega seotud tegevuste elluviimisel on toetuse maksimaalne määr 50 % tegevuse abikõlblikest kuludest.

3. Majandustegevuste mitmekesistamine

Taotlejad

1. kes omab kehtivat kaluri kalapüügiluba ja kes tegeleb piisaval määral majandustegevusega kalapüügi tegevusalal § 27 lg 4

2. Toetuse määr:

- 50 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest
- Päikeseenergia kasutuselevõtmisega seotud tegevuste elluviimisel on toetuse maksimaalne määr 50 % tegevuse abikõlblikest kuludest.

Näide piisav määr: 2023-nda aasta elatusmiinimum oli 338,2 eurot kuus. $338,2 \times 6 = 2029,2$. Kui toetust taotletakse 2024-ndal aastal on piisav määr majandustegevuseks kalapüügil 2029,2 eurot aastas.

Näide esmamüügi väärtus: kalur lossis 1400 kg ahvenat (esmakokkuostu hind 3,01 eurot kg), 560 kg haugi (esmakokkuostu hind 2,03 eurot kg).

Ahven: $1400 \times 3,01 = 4214$ Haug: $560 \times 2,03 = 1136,8$

Kaluri majandustegevus kalandustegevusest kokku on 5350,8 eurot, mis on suurem kui 2029,2 eurot. Mikroettevõtja, kellel on kehtiv kaluri kalapüügi luba võib toetust saada.

Arvestusel kasutatakse ainult PTA ja Statistikaameti ametlike andmeid!

4. Looduskeskkonna tingimuste parendamine

Taotlejad

1. MTÜ või SA;
2. KOV üksus või KOV üksuse asutus;

Toetuse määr:

- 100 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest

5. Kalandus- ja merendustraditsioonide edendamine

Taotlejad

1. MTÜ või SA;
2. KOV üksus või KOV üksuse asutus;

Toetuse määr:

- 90 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest
- Päikeseenergia kasutuselevõtmisega seotud tegevuste elluviimisel on toetuse maksimaalne määr 50 % tegevuse abikõlblikest kuludest.

6. Kalurite teadmiste ja oskuste edendamine

Taotlejad

- MTÜ või SA;
- Ettevõtja, kes omab kehtivat kaluri kalapüügiluba.;

Toetuse määr:

- 90 MTÜ või SA;
- 50 % kalandussektori ettevõtja.

Nõuded toetuse taotlejale - üldised

- Üldised nõuded on määruse § 27 lõikes 8 punktides 1 - 7 (väga olulised on punktid 6 ja 7)
- ehitise ehitamise korral on ehitis ja sellealune maa toetuse taotleja omandis või on ehitisealusele maale taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest
- kui soetatav seade või vahend paigaldatakse ehitisse, kinnisasjale või mootorsõidukisse või seda kasutatakse ehitises, kinnisasjal või mootorsõidukis, siis peab see ehitis, kinnisasi või mootorsõiduk olema taotleja otseses valduses asjaõiguslikul või võlaõiguslikul alusel vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest

Abikõlblikud kulud

Abikõlblikud on tegevuse elluviimiseks vajalikud kulud, mis on mõistlikud, sihtotstarbelised, majanduslikult soodsaimad, üksikasjalikult kirjeldatud ja vajalikud projektitoetuse eesmärgi saavutamiseks. **Oluline on kuupäev 31.detsember 2029 mis peavad olema kõik tegevused lõpetatud.**

Taastuva energiaallika kasutuselevõtmisega seotud kulud on abikõlblikud üksnes projektitoetuse taotleja omatarbimise ulatuses. Taotleja omatarbimise arvestuse aluseks on:

Energiamajanduse korralduse seaduse § 2 punktis 4 nimetatud energiaauditis märgitud energiatarbimine.

Elektrienergia tarbimise korral taotleja tarbimiskoha toetuse taotlemisele eelnenud kalendriaasta elektrienergia tarbimine.

Tarbimise aluseks projekteeritud tarbimisvõimsus, kui taotleja tarbimiskohas elektrienergia tarbimine puudub või on elektrienergiat tarbitud alla 12 kalendrikuu.

Näiteks: külmhoone energiatarve on 2023 aastal 15 200 kw, see tulemus jagatakse 1000 ja saadakse abikõlblik toomisvõimsus. $15\,200/1000 = 15,2$ KW tootmisvõimsust on omatarve. Energia müük võrku ei ole keelatud, näitaks võib tekkida olukord, kus suvel on energiat üle aga talvel puudu ja seda ostetakse juurde.

Abikõlblikud kulud

Abikõlblikud on järgmised taastuvast energiaallikast energia tootmiseks kasutatava seadme kasutuselevõtmisega seotud kulud.

Energiatootmiseseadme projekteerimise, soetamise ja paigaldamise kulu. Siin peetakse silmas kõiki taastuvenergia liike.

Juhul kui tegemist on päikeseenergia allikast elektrienergia kompenseeritakse kulutusi ühikuhinna alusel, mis on:

1. Tootmiseseade, mille tootmisvõimsus on alla 16 kilovatti - 560 eurot.
2. Tootmiseseade, mille tootmisvõimsus on vähemalt 16 kilovatti, kuid alla 50 kilovatti - 516 eurot.
3. Tootmiseseade, mille tootmisvõimsus on vähemalt 50 kilovatti, kuid alla 200 kilovatti - 497 eurot.
4. tootmiseseade, mille tootmisvõimsus on vähemalt 200 kilovatti - 475 eurot.

Näiteks: päikeseпарк tootmisvõimusega 15,2 kW $15,2 \times 560 = 8512$ eurot, mis on toetus mis välja mastakse.

Päiksepargi ühikuhinna sees on: kaabeldus, inverteerid, transformaatorid ja teised elektrisüsteemi komponendid paneelid jms, võrguühenduse loomine, alusraamistiku rajamine, toetav taristu, **projekti koostamine** ja lõplik kooskõlastus. Ühikuhinna sisse on arvestatud nii materjalide kui tööjõu kulud.

Ühikuhinna sisse **ei ole arvestatud võrguga liitumise tasu**, mis on abikõlblik kuludokumentide alusel. Toetusprotsent sõltub sellest, millisesse tegevussuunda taotlus esitatakse ja kes on toetuse taotleja.

Abikõlblikud kulud

Juhul kui tegemist on muu taastuenergia lahenduse kasutusele võtmisega (tuuleenergia, hüdroenergia, biogaas jms.), on abikõlblik kogu ahel alates projekteerimisest kuni ehituseni, toetusprotsent sõltub tegevussuunast ja taotlejast, kes taotluse esitab.

2. Energiasalvestussüsteemi projekteerimise, soetamise ja paigaldamise kulu ning energiatootmiseseadme võrguga liitumise tasu. **Siin peetakse silmas akupankasid jms.**

Toetatava tegevuse osaks võib olla kõikides tegevussuunades tegevuste elluviimiseks vajalikud ettevalmistavad tööd, mis on:

1. Taotluse ja selles esitatud andmeid tõendavate dokumentide koostamiseks tellitud töö ja teenus.
2. Tegevuse elluviimisega kaasnev tellitud projekteerimistöö, projekteerimiseks vajalik ehitusgeoloogiline ja geodeetiline uurimistöö, hüdrogeoloogiline ja hüdroloogiline uuring ning detailplaneering.
3. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses sätestatud juhtudel keskkonnamõju hindamine.
4. Energiaauditi tegemine.

Ettevalmistavate tööd peavad olema lõpetatud ja nende eest peab olema tasutud.

Abikõlblikud kulud

Kui toetatav tegevus on seotud taastuva energiaallika kasutuselevõetuga, tuleb projektitoetuse taotlejal esitada PRIA-le **energiaaudit**, välja arvatud järgmistel juhtudel.

Kui taotlejal on olemas taotleja tarbimiskoha toetuse taotlemisele eelnenud kalendriaasta elektrienergia tarbimine. Näiteks: elektrimüüja poolsed tarbimisandmed, siis sellisel juhul auditid esitada ei ole vaja.

Kui taotlejal on olemas ehitusprojekt, milles on märgitud rajatava ehitise energia tarbimise andmed. Näiteks: toetust taotletakse külmuhoonele, mis on uus ja varasemat elektritarvet ei ole, siis on võimalik aluseks võtta ehitusprojekti nimetatud elektritarve.

Kui toetuse abil soetatava, ehitatava või renoveeritava objekti energiatarbimine on eristatav sellise muu objekti energiatarbimisest, mis saab energiat sama liitumispunkti kaudu. Näiteks ühes liitumispunktis on külmuhoone ja laut ja nende energiatarvet ei ole võimalik eristada. Toetust küsitakse ainult külmuhoonele taastuvenergia lahenduse ehitamiseks. Sellisel juhul tuleb koostada energia audit, kus on kirjeldatud külmuhoone energiatarve.

Meeles tuleb pidada: taastuvenergia lahenduste rajamisel toetatakse ainult seda osa mis on tootmisüksuse omatarve. Isiklikuks tarbeks taastuvenergia lahenduste loomist ei toetata.

Mitteabikõlblikud kulud

Mitteabikõlblikud kulud on kirjeldatud määruse § 29 punktides 1 - 26. Peatume vaid olulisematel.

1. Kulu, mis on tehtud enne **kohalikule tegevusrühmale** taotluse esitamise päeva, välja arvatud ettevalmistava töö kulu.
2. Ettevalmistava töö kulu, mis on tehtud enne **1. jaanuari 2021** või millega ei kaasne investeeringut sama tegevuse raames.
3. Projekteerimisega seotud kulu ilma investeeringuta sama **tegevuse raames**.
4. Telekommunikatsioonivõrgu, ühisveevärgi, kanalisatsiooni, elektri-, gaasi- ja soojusvõrguga liitumise tasu, välja arvatud juhul, kui need on otseselt **seotud tegevuse elluviimisega**.
5. Kulud elukohale, välja arvatud majandustegevuse osakaalule vastavas osas, kui elukohta kasutatakse **majandustegevuse** kohana.
6. Projektitoetuse taotleja ja toetuse saaja **tööjõukulu**, välja arvatud looduskeskkonna tingimuste parendamise tegevussuuna tegevuste elluviimisel.
7. **Kasutatud asja** soetamise kulu ja muuseumieksponaatide ostmise või rentimise kulu.
8. Kalapüügiseaduse tähenduses **kalalaeva** soetamise või ehitamise kulu ja kalalaeva seadme, sealhulgas mootori soetamise või paigaldamise kulu, püügivahendi ja hülgepeleti soetamine.
9. Mootorratta, M- või N- kategooria sõiduki soetamise kulu, välja arvatud sellise komplektse N-kategooria sõiduki soetamise kulu, millel on kuni kolm istmekohta ja mille kaubaruum on istmekohtadest eraldatud püsiva vaheseinaga.

Mitteabikõlblikud kulud

10. **Vesiviljelusega** seotud investeeringu kulu.
11. See osa sellise taastuvast energiaallikast tootmiseadme projekteerimise, soetamise ja paigaldamise kulust, mille puhul tootmiseadme tootmisvõimsus ületab projektitoetuse taotleja tarbimiskoha **omatarbimise**.
12. Tulumaksuseaduse § 8 tähenduses seotud isikute vahel sõlmitud tehinguga kaasnev kulu.
13. Energiaauditi kulu ilma investeeringuta sama tegevuse raames.
14. Kulu, mis tehakse **kalaliigi** asustamiseks, sealhulgas **eksperimentaalseks** asustamiseks.
15. Lautrikoha renoveerimine või parendamine, välja arvatud kalandus- ja merendustraditsioonide edendamise tegevussuuna tegevuse puhul, kui projektitoetuse taotlejaks on **kohalik omavalitsus** või kohaliku omavalitsuse asutus.
16. Toetatava tegevuse elluviimise seisukohast põhjendamatult kulu.

Ostumenetlus

Kui toetavad tegevused jäävad alla 5000 euro ilma KM-ita.

Piirduda võib **ainult ühe hinnapakkumusega või hinnakalkulatsiooniga**. Kalkulatsioonis tuleb selgelt tõendada, millisel teel töö, teenuse või kauba hind saadi. Tõendiks võib olla näiteks hinnapakkumus, e-poe väljavõte, eksperthinnang, hinnakiri, informatsioon teenust või kaupa pakkuva ettevõtte koduleheküljelt. Lisatud informatsioon peab olema kontrollitav ja taasesitatav.

Kui toetatav tegevus **ületab 5000 eurot ilma KM-ita**.

küsitakse üksteisest sõltumatute pakkujate käest vähemalt kolm võrreldavat hinnapakkumust.

taotleja võib küsida alla kolme hinnapakkumuse, kui kolme hinnapakkumuse küsimine ei ole **objektiivselt** võimalik.

taotleja ei või küsida hinnapakkumust endaga ega omavahel seotud isikutelt tulumaksuseaduse § 8 tähenduses.

taotleja ei või 5000 euro nõude eiramiseks jaotada osadeks toetatava tegevuse raames tellitavat tööd või teenust või soetatavat vara, mis on **funktsionaalselt koos toimiv** või vajalik **sama eesmärgi saavutamiseks**. Taotleja võib jaotada toetatava tegevuse raames tellitava töö või teenuse või soetatava vara osadeks, kui see on **objektiivsetel** põhjustel õigustatud.

Kui toetatav tegevus kvalifitseerub **riigiabiks**, ei tohi toetatava tegevusega alustada, sealhulgas sellega seotud siduvaid kohustusi ei tohi võtta, ning toetatava tegevuse elluviimist tõendavad dokumendid ei tohi olla väljastatud varem kui taotluse esitamise päevale järgneval päeval, välja arvatud ettevalmistava töö korral.

Ostumenetlus

Nõuded pakkumiskutsele ja hinnapakkumusele

Hinnapakkumuse saamiseks peab toetuse taotleja esitama ettevõtjale pakkumiskutse, kus on kirjeldatud millist tööd, teenust või vara soovitakse.

Pakkumiskutsed, mis konkureerivatele ettevõtjatele esitatakse peavad olema **identsed ning pakkumiskutsete esitamine peab olema tõendatud**, näiteks: pakkumiskutsele on lisatud e-kiri, millega kutse on saadetud.

Saadud pakkumused **peavad olema võrreldavad ja vastama pakkumiskutses kirjeldatud** tööle, teenusele või kaubale. Saadud pakkumused peavad olema tõendatud, näiteks: hinnapakkumused on allkirjastatud (digitaalse või omakäelise allkirjaga), või on pakkumusele lisatud pakkumuse saamist tõendav dokument, näiteks: koopia e-kirjast, millega hinnapakkumus saadi, või mõni muu dokument, mis tõendab pakkumuse saamist

toetuse taotleja võib küsida alla kolme hinnapakkumuse, kui kolme hinnapakkumuse küsimine ei ole **objektiivselt** võimalik. Näiteks kui tegevuseks on osalemine messil ja messi pinda on võimalik rentida ainult ühelt ettevõttelt, kes on messi korraldaja, siis sellisel juhul on alla kolme pakkumuse küsimine igati põhjendatud.

Ostumenetlus

Kui toetatav tegevus ületab 60 000 eurot ilma KM-ita

Peab projektitoetuse taotleja korraldama **ostumenetluse riigihangete registris**, olenemata sellest, et ta ei ole riigihanke kohuslane RHS tähenduses. Hanke läbiviimiseks kasutab taotleja menetlusliiki „toetuse saaja ost“ ja hankija alaliiki „toetuse saaja, kes ei ole hankija RHSi tähenduses“. Hanke võib läbi viia ka peale PRIA toetusotsuse saamist, sellisel juhul esitab toetuse saaja toetatava tegevuse eelarve.

Juhul kui taotleja korraldab ostumenetluse pärast taotluse esitamist, tuleb esitada toetuse taotlemisel prognoos. **Prognoosis tuleb selgelt tõendada, millisel teel töö, teenuse või kauba hind saadi.** Tõendiks võib olla näiteks hinnapakkumus, e-poe väljavõte, eksperthinnang, hinnakiri, informatsioon teenust või kaupa pakkuva ettevõtte koduleheküljelt. **Lisatud informatsioon peab olema kontrollitav ja taasesitatav.**

Kui toetatav tegevus **kvalifitseerub riigiabiks**, ei tohi toetatava tegevusega alustada, sealhulgas sellega seotud siduvaid kohustusi ei tohi võtta, ning toetatava tegevuse elluviimist tõendavad dokumendid ei tohi olla väljastatud varem kui taotluse esitamise päevale järgneval päeval, välja arvatud ettevalmistava töö korral.

Ostumenetlus

Taotleja ei või 60 000 euro nõude eiramiseks jaotada osadeks toetatava tegevuse raames tellitavat tööd või teenust või soetatavat vara, mis on **funktsionaalselt koos toimiv** või vajalik **sama eesmärgi saavutamiseks**. Taotleja võib jaotada toetatava tegevuse raames tellitava töö või teenuse või soetatava vara osadeks, kui see on **objektiivsetel** põhjustel õigustatud.

Kui toetuse taotleja on **hankija riigihangete seaduse § 5** tähenduses, kes peab hanke korraldamisel järgima riigihangete seadust ning taotlejale ei laiene nõuded mis tulenevad meetme määruses tulenevatest nõuetest ostumenetlusele

PRIA koostab ehitustegevuse maksumuse prognoosi vormi ja ehitustööde kohta hinnapakkumuse vormi ning avaldab need oma veebilehel, seega tuleb **ehitise hinnapakkumuse saamisel kasutada PRIA vormi**.

Toetuse taotluse esitamine

Toetuse taotlust saab esitada ainult e-PRIA-s ning KTR väljakuulutatud taotlusvooru ajal.

Taotlus, milles sisalduvad lisas 7 „Projektitoetuse taotluse sisunõuded“ andmed, arvestades tegevussuunda, mille alla taotluses märgitud tegevus kuulub.

Pakkumiskutsed koos tehnilise kirjeldusega ja saadud hinnapakkumused ning selgitused, kui esitatakse alla kolme hinnapakkumuse, riigihanke või ostumenetluse viitenumber, kui menetlus on juba ellu viidud.

Erinevad omandiõigust tõendavad dokumendid, mida ei ole võimalik kätte saada avalikest registritest.

Toetatava tegevuse algus- ja lõppkuupäev.

Ehitusprojekti ära kiri, kui toetatavaks tegevuseks on ehitamine ehitusseadustiku tähenduses ja nimetatud ehitusprojekt on ehitusseadustiku alusel nõutud.

Kui tegemist on looduskeskkonna tingimust parendamise tegevussuunda esitatud taotlusega, siis esitatakse:

avalik-õigusliku ülikooli kalabioloogia või kalanduse teadusalal töötava teaduskraadiga teadustöötaja arvamus.

Keskkonnaameti hinnang kavandatava töö ja keskkonnamõju algatamise vajalikkuse kohta.

Põllumajandus- ja Toiduameti kooskõlastus, kui tegevus kavandatakse ellu viia maaparandussüsteemi eesvoolu loetelusse kantud jõel või ojal ja maaomaniku luba.

Toetuse saaja kohustused ja tegevuse elluviimise tingimused

Toetuse saaja üldised kohustatud on kirjeldatud § 36 lõikes 1 punktides 1 - 10.

Viima ellu toetatava tegevuse, sealhulgas esitama kõik tegevusega seotud kuludokumendid **toetuse määramise otsuses nimetatud tähtpäevaks**, ent hiljemalt kahe aasta pärast arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

kasutama toetuse abil soetatud, ehitatud või renoveeritud vara ettenähtud tingimustel, sealhulgas tagama toetatava tegevuse elluviimise tulemusena soetatud, ehitatud või renoveeritud vara säilimise ja sihtotstarbelise kasutamise sätestatud tähtaja jooksul. **Tootlike ja taristuinvesteeringute puhul 5 aastat.**

Lisaks peavad toetuse saajal olema täidetud järgmised toetuse abil ehitatud, renoveeritud või soetatud vara sihipäraseks kasutamiseks vajalikud eeldused

hiljemalt esimese maksetaotluse esitamise ajaks on ehitusluba või ehitusteatis ehtisregistrist kättesaadav, kui see on nõutud ehitusseadustiku kohaselt.

hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks on ehitise kasutusluba või kasutusteatis ehtisregistrist kättesaadav, kui see on nõutud ehitusseadustiku kohaselt. **Hõlmab ehitamist.**

hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks on antud tegevusluba või esitatud majandustegevusteade. **Hõlmab erinevaid tegevuslubasid, näiteks PTA, aktsiisilao pidamise luba jne.**

Toetuse saaja kohustused ja tegevuse elluviimise tingimused

Kui toetust antakse sadama taristu parendamise ja pakutavate teenuste mitmekesistamise tegevussuuna tegevuse elluviimiseks, avalikustab toetuse saaja hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks kalasadama kasutamise tingimused, sealhulgas sadama kasutamise hinnakirja ning sadamapidaja kontaktandmed sadama territooriumile sisenemisel maismaalt ja **sadama veebilehel**. Sadamapidaja kehtestab isikutele sadama kasutamise tingimused võrdsetel alustel.

Toetuse saaja ei tohi projektitoetuse abil soetatud või ehitatud laeva, sealhulgas väikelaeva ja laeva seadmeid, kasutada **kutseliseks kalapüügiks**.

Toetatav tegevus viiakse ellu selles kalanduspiirkonnas, mille kohalikule tegevusrühmale projektitoetuse taotlus esitati, või väljaspool seda kalanduspiirkonda, kui **tegevus panustab selle kalanduspiirkonna EMKVF-i kohaliku arengu strateegiasse**.

Kui toetust antakse kalandus- ja merendustraditsioonide edendamise tegevussuuna tegevuse elluviimiseks, peab toetuse abil soetatud, ehitatud või renoveeritud vara olema avalikkusele tasuta kasutamiseks kättesaadav vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest, **välja arvatud tasulise meelelahutusürituse puhul**.

Kalurite teadmiste ja oskuste edendamise tegevussuuna tegevuse elluviimise korral toetatakse koolitust, mille on läbi viinud täienduskoolitusasutuse pidaja **täiskasvanute koolituse seaduse** tähenduses.

Looduskeskkonna tingimuste parendamise tegevussuuna raames ei toetata kudealade parendamist **riikliku tähtsusega** kudealal

Tegevuse rahastamine enne kulude tegemist

Kõikides tegevussuundades nimetatud tegevuse elluviimist võib rahastada riigieelarvelistest vahenditest enne töö või teenuse tellimise või vara soetamise eest tasumist, kui projektitoetuse saaja on piisavalt usaldusväärne, **töö või teenus on lõpetatud või vara on üle antud ning projektitoetuse saaja on need vastu võtnud ja nende eest tasunud vähemalt omafinantseeringuga võrdse summa.**

Tegevuse elluviimise rahastamiseks enne kulude tegemist esitab toetuse saaja PRIA-le taotluse, mis sisaldab andmeid kavandatavate kulude kohta. **Arved, aktid, maksekorraldused omafinantseeringu tasumise kohta jms.**

PRIA teeb projektitoetuse saaja tegevuse elluviimise rahastamise otsuse 25 tööpäeva jooksul taotluse saamisest. **Projekti toetusosa makstakse toetuse saaja arvele.**

Toetuse saaja peab tasuma kulude eest, mida rahastati enne kulude tegemist, ning esitama seda tõendavad dokumendid koos maksetaotlusega PRIA-le seitsme tööpäeva jooksul arvates tegevuse elluviimise rahastamise otsuse alusel saadud raha laekumisest. **Praktikas esitatakse PRIA-le maksekorraldus millega maksti hankijale ära toetussumma.**

Toetuse maksmine

Toetust makstakse üksnes abikõlblike kulude hüvitamiseks ning tingimusel, et toetuse saaja on tegevuse elluviimisel järginud kõiki ettenähtud nõudeid.

Toetuse kuludokumendi või rahalise kohustuse tasumist tõendava maksekorralduse või pangakonto väljavõtte ärakirjal näidatud tehingu sisu peab vastama arve väljastanud isiku hinnapakkumusele.

Taastuenergia investeeringuga (§ 28 lõike 4 punktides 1 ja 2) seotud kulu hüvitamise taotlemisel esitatakse koos maksetaotlusega elektripaigaldise nõuetekohasuse tunnistus.

Ettevalmistavad tööd (§ 28 lõige 5) peavad olema lõpetatud enne projektitoetuse taotluse esitamist, ettevalmistavete tööde eest peab olema ka tasutud.

Toetuse maksmine

Toetuse maksmiseks esitab toetuse saaja pärast tegevuse täielikku või osadena elluviimist ja selle eest täielikult või osadena tasumist PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu lisas 8 „Projektitoetuse saaja maksetaotluse sisunõuded“ nimetatud andmeid sisaldava maksetaotluse ning kui see on **asjakohane**, siis järgmiste dokumentide ärakirjad:

- ❖ asjakohane tööleping, töövõtuleping, käsundusleping, müügileping, rendi- või üürileping, kapitalirendileping.
- ❖ kulu tegemist tõendav dokument, maksekorraldus või pangakonto väljavõte.
- ❖ tehtud töö, osutatud teenuse või soetatud vara vastuvõtmist tõendav dokument, **üleandmise/vastuvõtmise akt**.
- ❖ hanke korraldamist tõendavad dokumendid või riigihanke number, kui toetuse saaja on hankija riigihangete seaduse tähenduses, ostumenetluse korraldamist tõendavad dokumendid või ostumenetluse viitenumber, kui toetuse saaja pidi kohaselt ostumenetluse riigihangete registris korraldama.
- ❖ palgaleht, millelt on näha töötaja ja tema tööandja nimi, töötajale arvestatud töötasu ning sellest kinnipeetud maksud ja muud kinnipidamised ning makstav netotöötasu. Abikõlblik ainult looduskeskkonna parendamise suunas.
- ❖ lähetuskorraldus ja lähetuskulude aruanne koos kulu tõendavate dokumentidega ja päevaraha arvestusega ning lähetuskulude väljamaksmist tõendav maksekorraldus või pangakonto väljavõte.

Toetuse maksmine

- ❖ koolitusel, seminaril, konverentsil või muul üritusel osalemist tõendav dokument, näiteks diplom, tunnistus, osalejate nimekiri ja ürituse päevakava.
- ❖ seminari, koolituse, õppereisi ja teabepäeva korraldamise korral teabepäeva päevakava ja osalejate nimekiri, millel on märgitud osalejate kontaktandmed ja nende allkirjad.
- ❖ sõiduki kasutamise õigust tõendav registreerimistunnistus või volikiri, sõidupäevik, mis sisaldab sõidukit kasutava isiku ees- ja perekonnanime, sõiduauto riikliku registreerimisnumbri andmeid, sõiduauto odomeetri alg- ja lõppnäitu ning tehtud sõidu kuupäeva ja sõidu eesmärgi.
- ❖ sõidukulu tõendav pardakaart või sõidupilet.
- ❖ foto, video või muu tõend messil või näitusel eksponendina osalemise kohta.
- ❖ foto, video või muu tõend avaldatud teabe või reklaammaterjali kohta.
- ❖ mereprügi, sealhulgas hüljatud püügivahendite kogumisega seotud tegevuste korral kogutud prügi üleandmist tõendav dokument.

Olulised tähtajad

- Projektitaotlusvoor kuulutatakse välja vähemalt **20 tööpäeva** enne taotlusvoorude algust.
- Kui kaua on taotlusvoor avatud fikseeritakse tegevusrühma vastavas korras.
- Kui kaua toimub taotlusedokumentide menetlemine kohalikus tegevusrühmas fikseeritakse vastavas korras.
- Taotluse toetusotsuse teeb PRIA hiljemalt **50 tööpäeva** jooksul arvates taotluste saamisest kohalikult tegevusrühmalt.
- Kuludeklaratsiooni makseotsuse teeb PRIA hiljemalt **25 tööpäeva** jooksul arvates dokumentide esitamisest.
- Kuludeklaratsioonide arv mida võib esitada ei ole piiratud.

Tänan